

Prohlášení sikjonga (premiéra tibetské exilové vlády) Dr. Lozang Senggeho u příležitosti 23. výročí udělení Nobelovy ceny míru Jeho Svatosti dalajlamovi.

Dnes jsme se tu sešli, abychom si připomněli 23. výročí udělení Nobelovy ceny Jeho Svatosti dalajlamovi a 64. výročí vyhlášení Mezinárodního dne lidských práv. Při této významné příležitosti Kašag (rada ministrů tibetské exilové vlády) vzdává úctu Jeho Svatosti dalajlamovi a posílá nejsrdečnější pozdravy všem Tibeťanům, přátelům a příznivcům po celém světě.

Norský Nobelův výbor ve svém zdůvodnění udělení Nobelovy ceny za mír za rok 1989 Jeho Svatosti dalajlamovi zdůraznil vystupování Jeho Svatosti dalajlamy proti používání násilí a obhajování mírových řešení založených na toleranci a vzájemném respektu. V následujících 23 letech od obdržení Nobelovy ceny nabyla osobnost Jeho Svatosti dalajlamy takového rozměru, že se samotné jeho jméno stalo synonymem soucítění a nenásilí. My, Tibeťané, máme neuvěřitelné štěstí, že někdo takový jako Jeho Svatost 14. dalajlama je naším nejváženějším vůdcem.

Při této příležitosti musíme se znepokojením upřít naši pozornost a obavy k současné krizi, která zachvátila Tibet. S nesmírnou lítostí oznamuji, že od roku 2009 celkem 92 Tibeťanů v Tibetu zvolilo sebeupálení. V roce 2011 to bylo 12 případů, v roce 2012 dosud 79 případů, z nichž k 28 došlo v listopadu. Bohužel, 77 Tibeťanů, kteří obětovali své životy, zemřelo. To, co začalo v ostře sledovaných klášterech, se postupně šířilo, jak se nomádi, studenti a obyčejní Tibeťané ve všech třech tibetských regionech (v Amdu, Khamu a Ü-Cangu), včetně tibetského hlavního města Lhasy, připojovali k narůstajícím řadám lidí odhodlaných zapálit se na protest proti podmínkám v Tibetu.

Tyto tragické události v Tibetu novým způsobem zpochybňují ústřední tvrzení a zdůvodňování čínské vlády, totiž že Tibeťané v Tibetu jsou šťastní a spokojeni. Navzdory nesmírným překážkám Tibeťané v Tibetu po řadu desetiletí vyvracejí toto tvrzení a nenásilně, nesčetnými způsoby a dlouhodobě dávají svou nespokojenost najevo. Po bouřlivém období šedesátých let se Tibet opět dostal na titulní stránky novin, když ve Lhasě a sousedních regionech od září 1987 do března 1989 propukla série závažných nenásilných protestů. Čínské bezpečnostní složky na ně odpověděly zavedením stanného práva a vypovězením všech zahraničních novinářů a turistů.

Později, v roce 2006 se Tibeťané zřekli používání kožešin ohrožených zvířat a svět se stal svědkem nebyvale masových shromáždění Tibeťanů, kteří kožešiny pálili na veřejných hranicích. Čínské úřady takové projevy tibetské solidarity neschvalovaly a opět proti nim zakročily. Podobně čínské bezpečnostní složky v několika tibetských oblastech netolerovaly ani oslavy udělení Zlaté medaile kongresu USA Jeho Svatosti dalajlamovi v roce 2007. Ve stejném roce byl tibetský nomád Rungjä Adag odsouzen k osmi letům vězení za veřejné požadování návratu Jeho Svatosti

dalajlamy do Tibetu. I dalším Tibeťanům byly uděleny přísné tresty odnětí svobody.

Rok 2008 znamenal období největších a nejintenzivnějších nepokojů, neboť tisíce Tibeťanů všech sociálních skupin protestovaly proti tvrdé linii čínské politiky. Stovky z nich byly zatčeny, bity, mučeny a zabity. Tyto události vrhly stín na Olympijské hry 2008 v Pekingu.

V poslední době se vedle případů sebeobětování v plamenech po celém Tibetu objevily další formy protestů a vyjádření solidarity. Tisíce tibetských studentů v Rebkongu a Čhabča v severovýchodním Tibetu vyšly do ulic s požadavkem ochrany tibetského jazyka a větší rovnosti a svobody. V různých částech Tibetu propukly střety vyvolané protesty proti snahám odklonit toky řek a proti těžebním projektům, které vysídlily velké množství Tibeťanů. Statečným projevem solidarity s těmi, kdo obětovali své životy, byla třídní hladovka tibetských učitelů, státních úředníků, spisovatelů, mnichů a podnikatelů, která začala 26. listopadu ve městech Lhasa, Daggo, Džomda, Dzačhukha, Thidu, Serthar, Zilling, Karze a v Čcheng-tu v čínské provincii S'čchuan. Další mohutný vývoj představuje hnutí Lhakar, kdy se každou středu spolu formálně i neformálně setkávají tisíce Tibeťanů a prohlášením „Já jsem Tibeťan“ se zavazují, že budou mluvit tibetsky, nosit na sobě, jíst a zdůrazňovat vše, co je tibetské.

Sebeobětování v plamenech jsou pokračováním vytrvalého nenásilného tibetského odporu proti okupaci Tibetu a útisku Tibeťanů. Ztělesňují však nový práh tibetského zoufalství a vzteku a zhoršení bludného kruhu nepokojů, represí a dalších nepokojů. Kašag připisuje sebeobětování a současnou situaci politickému a náboženskému utlačování, ekonomickému opomíjení, společenské diskriminaci, kulturní asimilaci a ničení životního prostředí v Tibetu.

Navzdory opakovaným výzvám Ústřední tibetské správy, aby Tibeťané od takových drastických činů upustili, případy sebeupálení neustávají. Společnými požadavky Tibeťanů jsou návrat Jeho Svatosti dalajlamy do Tibetu a svoboda pro Tibeťany. To je drahocenná naděje lidu Tibetu. Zodpovědností nás, kteří máme to štěstí žít ve svobodné zemi, je udělat vše, co je v našich silách, abychom pomohli dovést tibetské požadavky k naplnění. Proto považujeme za svou posvátnou povinnost nechat zaznít výkřiky těch, kteří obětovali své životy v plamenech, i dalších protestujících tak, aby byly slyšet po celém světě.

Komunistická strana Číny za sebeobětování nevyhnutelně obviňuje tibetské exilové vedení. Avšak obviňováním Jeho Svatosti dalajlamy a tibetské správy čínská vláda přímo přiznává svou naprostou neschopnost získat si důvěru Tibeťanů navzdory více než padesátileté okupaci. To rovněž odráží neschopnost Pekingu hledat možnosti legitimního řešení, když se namísto toho opírá o hru na obviňování.

Ve svém prohlášení k 10. březnu 2012 jsem vyzval všechny Tibeťany a přátele, abychom z roku 2012 udělali Rok lobingu pro Tibet. Tato výzva ve spojení s oddanou prací Tibeťanů a skupin na podporu Tibetu přinesla úspěch, neboť jsme poté byli svědky významných oficiálních prohlášení podpory z mnoha zemí - rezoluce parlamentů a sněmů v Evropské unii, Francii, Itálii a Spojených státech amerických a prohlášení poslanců parlamentů v Austrálii, Brazílii, Kanadě, Evropské unii, Francii, Německu, Itálii, Indii, Japonsku, Jižní Africe, Spojených státech amerických a dalších.

Ústřední tibetská správa tímto vyjadřuje hlubokou vděčnost Organizaci spojených národů a různým vládám a parlamentům za jejich pozornost věnovanou zhoršující se situaci v Tibetu.

Vysoká komisařka OSN pro lidská práva, Navi Pillay, v nedávné době vydala bezprecedentní výzvu čínským vedoucím představitelům k urychlenému řešení hlavních důvodů rozhořčení lidu Tibetu. „Sociální stability v Tibetu nikdy nemůže být dosaženo tvrdými bezpečnostními opatřeními a potlačováním lidských práv,“ řekla 2. listopadu. Paní Pillay apelovala na čínskou vládu, aby „seriózně zvažila doporučení mnohých mezinárodních lidskoprávních organizací a využila nabídky odborného poradenství nezávislých expertů OSN na lidská práva“.

Přivítali jsme také nedávný komentář Garyho Locke, velvyslance USA v Číně, který v září navštívil tibetské oblasti a naléhavě požádal čínské představitel, aby „se skutečně setkali se zástupci tibetského lidu a přehodnotili svou politiku, která vedla k restrikcím, násilí a sebeobětování.“

21. listopadu německý komisař pro lidská práva vyzval čínskou vládu ke změně její politiky vůči Tibetu a požádal, aby bylo mezinárodním pozorovatelům umožněno navštívit Tibet.

27. listopadu přijal francouzský senát rezoluci vyzývající Evropskou unii, aby Tibetu dala prioritu v rámci mandátu nedávno jmenovaného zvláštního zmocněnce EU pro lidská práva.

Zmíněné kroky různých vlád a institucí představují vítaný pozitivní vývoj. Naléhavě žádáme všechny zahraniční vlády, které se zapojily do lidskoprávního dialogu s Čínou, aby vzaly na vědomí, že situace v Tibetu se zhoršuje. Vyzýváme je, jakož i mezinárodní společnosti, aby intervenovaly za ukončení této krize. Zastaví-li Peking represí Tibeťanů, sebeobětování ustane. Ústřední tibetská správa zůstává vytrvale věrná přístupu střední cesty a úsilí o obnovení dialogu mezi Pekingem a Dharamsalou za účelem vyřešení tibetské otázky. Mezinárodní komunita by nyní měla intervenovat za ukončení represe v Tibetu a nalezení mírového řešení. Zodpovědnost za současnou krizi a za její vyřešení leží na bedrech čínské vlády.

Vážíme si podpory některých z našich čínských přátel a různých čínských neziskových organizací sídlících mimo Čínu, ale zůstáváme hluboce rozrušeni a zarmoceni mlčením a zdánlivou lhostejností většiny Číňanů,

zejména intelektuálů a názorových vůdců, vůči utrpení Tibeťanů. Tibetský boj není namířen proti Číně, ani proti čínskému lidu. Tibeťané usilují o svobodu a skutečnou autonomii tak, jak je to zakotveno v čínské ústavě. Apeluji na naše čínské bratry a sestry, aby aspirace tibetského lidu podpořili.

Na úspěchy v lobování v roce 2012 navažme v roce 2013 spuštěním Kampaně solidarity s Tibetem. Naléhavě vyzývám všechna tibetská sdružení, skupiny pro podporu Tibetu, mezinárodní neziskové organizace, lidi všech vyznání a přátele práva a spravedlnosti, aby pokračovali v lobování u vlád a parlamentů pro Tibet a tibetský lid. Organizujte shromáždění a vigilie, zejména v hlavních městech a důležitých metropolích světa. Prosím, abyste po čínské vládě požadovali, aby umožnila mezinárodním médiím přístup do Tibetu. Časopis Time vyhlásil sebeupalování Tibeťanů za jednu z nejnedostatečněji zpravodajsky pokrytých událostí roku 2011. Změňme to tím, že prostřednictvím médií budeme informovat o tom, co se v Tibetu děje.

Vyhlašujeme 17. květen Dnem solidarity pro Tibet. Toho dne v roce 1995 byl šestiletý chlapec Gendün Čhökji Nima, jenž byl Jeho Svatostí dalajlamou rozpoznán jako 11. pančhenlama, čínskými úřady vzat do vazby a od té doby nebyl veřejně spatřen.

Kašag a tibetský parlament v exilu budou od 30. ledna do 2. února 2013 v Novém Dillí rovněž společně organizovat čtyřdenní program manifestací, prezentací a dalších akcí vyjadřujících solidaritu, jichž se zúčastní kalöni (ministři), poslanci tibetského parlamentu a zástupci z různých tibetských sídelních komunit.

Na závěr bych chtěl říci, že Ústřední tibetská správa je nezměrně vděčná lidu a vládě Indie za jejich velkorysost, pohostinnost a pomoc tibetským uprchlíkům v průběhu mnoha let. Jménem všech Tibeťanů bychom chtěli vyjádřit hlubokou vděčnost také našim starým i našim novým přátelům po celém světě. Vaše otevřeně vyjadřovaná a hlasitá podpora je potřebná více než kdy jindy.

K našim bratrům a sestrám v Tibetu – jsme s vámi na každém kroku cesty. Tři principy jednoty, inovativnosti a sebedůvěry nás povedou k našemu cíli být svědky návratu Jeho Svatosti dalajlamy do Tibetu a obnovení svobody pro Tibeťany.

Nakonec se Kašag i já připojujeme k lidu Tibetu a přejeme Jeho Svatosti dalajlamovi trvale pevné zdraví. Nechť se všechna jeho přání vyplní!

(Překlad do češtiny Markéta Bartošová a Zuzana Ondomišiová, Potala, o. s.)